

ΑΓΓΕΛΟΥ ΓΚΟΥΝΗ
Θεολόγου

Νεανικές αναζητήσεις Υπεύθυνες Δέσεις

Από συζητήσεις με νέους
στις κατασκηνώσεις
της Ιεράς Μητροπόλεως
Λευκάδος και Ιθάκης

ΕΚΔΟΣΗ ΚΕΝΤΡΟΥ ΝΕΟΤΗΤΟΣ Ι.Μ. ΛΕΥΚΑΔΟΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ
Λευκάδα 2010

Ο φόβος του Θεού

Ενδεικτικές ερωτήσεις και απαντήσεις:

- Ποια είναι η θέση του φόβου του Θεού στη ζωή μας;
- Χρειάζεται ο φόβος του Θεού;
- Ποια η διαφορά του φόβου της ενοχής και του φόβου του Θεού;
- Τι λέει η Αγία Γραφή για το φόβο του Θεού;
- Πώς αποκτάται ο φόβος του Θεού;
- Γιατί ο φόβος του Θεού είναι η αρχή της αληθινής σοφίας και της σωτηρίας;
- Πρέπει να φοβάται ο Χριστιανός τους πειρασμούς;
- Πώς φθάνει κάποιος στο φόβο του Θεού;
- Τι πρέπει να φοβάται ο πιστός;
- Ποια αρετή είναι πάνω απ' όλες τις αρετές;
- Τι κάνει ο φόβος του Θεού;
- Πρέπει κανείς να φοβάται το διάβολο;

Εισαγωγή

Καλησπέρα, παιδιά. Θα επικαλεσθώ, αντί προσωπικού προλόγου, για το θέμα που θα συζητήσουμε, έναν ιεροκήρυκα, τον **π. Καλλίστρατο Λυράκη**, ο οποίος γράφει:

«Ένα από τα απαραίτητα όπλα του αγωνιζόμενου Χριστιανού είναι και ο φόβος του Θεού. Τι είναι ο φόβος; Αίσθημα δυσάρεστο. Όταν αυτός κυριεύει τον άνθρωπο, χάνει την ψυχραιμία του. Δε μπορεί να σκεφθεί. Αιτούν οι δυνάμεις του. Νομίζει πως ο κόσμος χάνεται μπροστά του. Κανείς άνθρωπος δε θέλει το φόβο. Και όσοι ακόμη εκ χαρακτήρος είναι δειλοί, προσπαθούν ν' αντιδράσουν και φαίνονται άφοβοι και ατρόμητοι. Παρόλα αυτά η ζωή ζυμώνεται με το φόβο. Φόβος για την υγεία, την εργασία, τον πόλεμο, τα στοιχεία της φύσης, για το σήμερα και το αύριο. Παντού ο φόβος ο ανεπιθύμητος. Και ο φόβος του Θεού; Αυτός είναι υγιής αντίδραση κατά της αμαρτίας, διότι μας τρέπει σε φυγή, μακριά από την αμαρτία. Είναι ο βαθύτατος σεβασμός, το ιερό δέος, η ολόψυχη ευλάβεια έναντι του Κυρίου και των εντολών Του».

Συζήτηση

Μετά από αυτή την πολύ σύντομη εισαγωγή, ας πάμε και' ευθείαν στο θέμα μας και τις ερωτήσεις σας.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ποια είναι η θέση του φόβου του Θεού στη ζωή μας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Άγ. Ιωάννης ο Χρυσόστομος: «Όπως η πανύψηλη βελανιδιά σπνρίζεται αιράνταχτα στις βαθιές ρίζες της και δε φοβάται κανέναν άνεμο, έτσι κι αυτοί που έχει ριζωθεί στο φόβο του Θεού δε φοβάται τίποτε».

Άγ. Βασίλειος ο Μέγας: «Ο φόβος του Θεού είναι κρηπίδα και βάθρο (βάση και θεμέλιο) προς τελείωση του αγιασμού και της ενάρτησης ζωής κάθε πιστού».

Άγ. Νικόδημος ο Αγιορείτης: «Ο φόβος του Θεού προηγείται, η δε πορεία των εντολών ακολουθεί. Και ο μὲν φόβος είναι αίτιος, οι δε εντολές είναι απόδειξη του θείου φόβου».

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Χρειάζεται ο φόβος του Θεού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Άγ. Νικόδημος ο Αγιορείτης: «Αν ο φόβος δε χρειάζεται, όπως υποστηρίζουν ορισμένοι, τότε γιατί η Αγία μας Εκκλησία παρακαλεί τον Κύριο να καρφώσει και να δέσει κατά κάποιο τρόπο με το φόβο Του τη σάρκα που αγαπάει την αμαρτία, ώστε να μην αμαρτάνουμε;»

Ο φόβος του Θεού, δηλ. η ευλάβεια και ο σεβασμός προς Εκείνον, μας προφυλάσσει από τις κάθε λογής πνευματικές παρεκτροπές.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ποια είναι η διαφορά του φόβου της ενοχής και του φόβου του Θεού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Άγ. Ιωάννης ο Ευαγγελιστής: «Η τέλεια αγάπη έξω βάλλει το φόβο». Εδώ ο Ευαγγελιστής εννοεί το φόβο της ενοχής, το φόβο της κολάσεως που είναι διαφορετικός από το φόβο του Θεού. Ο φόβος της ενοχής αναστατώνει την ψυχή, θολώνει τους λογισμούς, παραλύει τη θέληση. Αντίθετα, ο φόβος του Θεού χαρίζει γλυκύτητα και ηρεμία στην καρδιά και νηφαλιότητα στην σκέψη. Δεν έχει καμιά σχέση με το φόβο που προέρχεται από την αμαρτία. Εκείνος αναστατώνει, αυτός ειρηνεύει.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στηρίζονται στην Αγία Γραφή όσα μας λέτε για το φόβο του Θεού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

«Και εάν ονομάζετε και επικαλείσθε ως Πατέρα σας το Θεό, ο οποίος αμερόληπτα και χωρίς να αποβλέπει σε πρόσωπα κρίνει τον καθένα μας σύμφωνα με το σύνολο των πράξεών Του, με φόβο συμπεριφερθείτε κατά το χρόνο της ζωής σας στη γη, ο οποίος είναι χρόνος ξενιτιάς, διότι η γη δεν είναι αληθινή και παντοτινή πατρίδα σας» (Α΄ Πτρ. 1, 17).

«Ο φόβος του Κυρίου υπερέχει και είναι πάνω απ' όλα. Με ποιον να παρομοιασθεί και να συγκριθεί εκείνος που τον έχει αποκτήσει και τον κρατεί σφιχτά; Ο φόβος του Κυρίου είναι η αρχή της αγάπης μας προς Αυτόν, είναι η αρχή της προσκολλησέως και αφοσιώσεώς μας σ' Αυτόν» (Σοφ. Σειράχ 25, 10-12).

«Μακάριοι είναι όσοι φοβούνται τον Κύριο. Ο φόβος αυτός θα τους οδηγήσει να βασίζουν τους στενούς δρόμους των προσταγμάτων του Θε-

ού και θα τους χαρίζει όλους τους γλυκείς καρπούς της αρετής που δωρίζει η πνευματική ζωή» (Ψαλμ. 127, 1).

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς αποκτά ο άνθρωπος τον φόβο του Θεού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Αββάς Δωρόθεος: «Οι Πατέρες είπαν ότι ο άνθρωπος αποκτά τον φόβο του Θεού, όταν έχει τη μνήμη του θανάτου, δηλ. όταν θυμάται πως είναι θνητός και κάποια στιγμή θα τελειώσει αυτή η ζωή του, αλλά και τη μνήμη της Κόλασης. Ακόμη, όταν κάθε βράδυ ερευνά τον εαυτό του πώς πέρασε την ημέρα και το πρωί ερευνά πώς πέρασε τη νύχτα· όταν αποφεύγει το θράσος και προσκολλάται σε άνθρωπο που φοβάται το Θεό. Λέγεται ότι κάποιος αδελφός ρώτησε ένα Γέροντα: “Τι να κάνω, πάτερ, για να φοβούμαι το Θεό;” και ο Γέρον του απαντά: “Πήγαινε να προσκολληθείς σε άνθρωπο που φοβάται το Θεό και αυτός το φόβο του Θεού θα τον διδάξει και σ’ εσένα”».

Γεροντικό: «Ρώτησαν ένα Γέροντα πώς έρχεται ο φόβος του Θεού στην ψυχή και εκείνος απάντησε: “Αν διαλέξει ο άνθρωπος την ταπεινωση και την ακηροσύνη και δεν κατακρίνει κανέναν άλλον άνθρωπο. Αν ελέγχει πάντοτε την ψυχή του σε ό,τι κάνει και αν θυμάται ότι κάποια θα συναντήσει το Θεό, τότε έρχεται μέσα του ο φόβος του Θεού”».

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Γιατί μας είπατε ότι ο φόβος του Θεού είναι η αρχή της αληθινής σοφίας και της σωτηρίας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Όσιος Πέτρος ο Δαμασκηνός: «Αν κανείς θέλει να προχωρήσει σύντομα στην πνευματική ζωή, πρέπει στις εντολές μάλλον να δείχνει την επιμέλειά του και όχι αλλού. Καθώς λέει ο Δαβίδ “αρχή της σοφίας είναι ο φόβος του Κυρίου”. Και ο Κύριος, από το φόβο άρχισε να διδάσκει λέγοντας: «Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι, ότι αυτών εστίν η Βασιλεία των Ουρανών».

Άγ. Διάδοχος, επίσκοπος Φωτικής: «Τα σωματικά τραύματα, ό-

ταν μείνουν απεριποίητα και σκληρυνθούν, δεν αισθάνονται τα φάρμακα των γιατρών, ενώ όταν καθαριστούν, επηρεάζονται από την ενέργεια του φαρμάκου και θεραπεύονται γρήγορα. Έτσι και η ψυχή, όταν αρχίσει με μεγάλη προσοχή και επιμέλεια να καθαρίζεται, τότε αισθάνεται σα ζωποιοό φάρμακο τον φόβο του Θεού, ο οποίος την καίει με τους ελέγχους της συνειδήσεως στη φωτιά της απάθειας. Έτσι σιγά-σιγά καθαρίζεται, ώσπου να φτάσει στην τέλεια κάθαρση. Και όσο λιγοστεύει ο φόβος, τόσο πληθαίνει η αγάπη της, μέχρι να φτάσει στην τέλεια απάθεια, που κατορθώνεται όλη με τη δόξα του Θεού».

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πρέπει να φοβάται ο Χριστιανός τους πειρασμούς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Άγ. Βαρσανούφιος: «Αδελφέ, μη φοβηθείς κανένα πειρασμό που έρχεται κατά πάνω σου για να δοκιμασθείς. Διότι ο Θεός δε σε παραδίδει στον πειρασμό. Λέγε το όνομα του Ιησού ως εξής: “Ιησού, βοήθα με” και υπακούει Εκείνος, διότι είναι πολύ κοντά σε όσους Τον επικαλούνται. Μη λιγοψυχήσεις, αλλά τρέξε πρόθυμα και θα νικήσεις με τη Χάρη του Ιησού Χριστού, του Κυρίου μας».

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μπορεί κανείς να φτάσει στο φόβο τον Θεού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Αββάς Κρόνιος: «Κατά τη γνώμη μου μπορεί, αν συμμαζεύει τον εαυτό του από κάθε τι και παραδοθεί σε κόπο σωματικό και αναλογισθεί με όλη τη δύναμή του την έξοδο από το σώμα και την κρίση του Θεού».

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τι πρέπει να φοβάται ο πιστός;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Άγ. Ιωάννης ο Χρυσόστομος: «Ο πιστός δε φοβάται τίποτε άλλο, εκτός από το Θεό και μάλιστα στο αρχικό στάδιο, μέχρι να βρει την αληθινή αγάπη προς το Θεό. Τότε καταργείται κάθε φόβος και παντού κυριαρχεί η Αγάπη, που έχει τις ρίζες της στην Πίστη».

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Θεωρείται αρετή ο φόβος του Θεού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Αββάς Ιωάννης ο Κολοβός: «*Η ταπεινοφροσύνη και ο φόβος είναι πάνω απ' όλες τις αρετές.*»

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τι συνέπειες έχει για τον άνθρωπο ο φόβος του Θεού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Αββάς Ιάκωβος: «*Όπως το λυχνάρι κάνει φωτεινό τον σκοτεινό κοιτώνα, έτσι και ο φόβος του Θεού, όταν έρθει στην καρδιά του ανθρώπου, τον φωτίζει και τον διδάσκει όλες τις αρετές και τις εντολές του Θεού.*»

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πρέπει κανείς να φοβάται και το διάβολο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Άγ. Ιωάννης ο Προφήτης: «*Οι κάτοικοι μιας πόλης φοβούνται τους βαρβάρους μόνο όταν δεν έχουν τη βοήθεια του βασιλιά. Μόλις όμως πληροφορηθούν ότι έφτασε στην πόλη ο αρχηγός ή ο στρατηλάτης τους, δε νοιάζονται πλέον, διότι ξέρουν ότι εκείνοι θα μεριμνήσουν γι' αυτούς. Κι όταν ακόμη ακούσουν ότι έφθασαν οι βάρβαροι, δεν αγωνιστούν, διότι έχουν εκείνον που πολεμά γι' αυτούς. Και εμείς, λοιπόν, αν πιστεύουμε στο Θεό, δε φοβόμαστε τους δαίμονες. Ο Θεός μάς στέλνει τη βοήθειά Του.*»

Συνοψίζοντας

- Ο φόβος του Θεού είναι ο σεβασμός και η ευλάβεια απέναντι στον Κύριο και τις εντολές Του.
- Ο φόβος του Θεού είναι υγιής αντίδραση κατά της αμαρτίας.
- Είναι ακόμα η βάση του πιστού για να προκόψει στην αγιότητα.
- Ο φόβος της ενοχής αναστατώνει την ψυχή, γιατί προέρχεται από την αμαρτία.

- Αντιθέτως, ο φόβος του Θεού ειρηνεύει την ψυχή και χαρίζει γλυκύτητα στον πιστό.
- Για να αποκτήσει ο Χριστιανός το φόβο του Θεού χρειάζεται αυτοκριτική και να συνδέεται με πνευματικό άνθρωπο που φοβάται το Θεό. Τότε ο άνθρωπος αυτός θα του διδάξει το φόβο του Θεού. Χρειάζεται ακόμα ταπείνωση και να μην κατακρίνει κανένα άνθρωπο.
- Όσο η ψυχή καθαρίζεται από τα πάθη, τόσο λιγοστεύει ο φόβος και πληθαίνει η αγάπη. Έτσι στο τέλος, «*η τελεία αγάπη έξω βάλει τον φόβον.*»
- Ο Χριστιανός στους πειρασμούς δεν πρέπει να φοβάται, αλλά να επικαλείται τη βοήθεια του Ιησού.
- Ο πιστός δεν πρέπει να φοβάται τίποτα άλλο, εκτός από το Θεό και μάλιστα στην αρχή, μέχρι να βρει την αληθινή αγάπη στο Θεό.
- Ο φόβος του Θεού διδάσκει στον άνθρωπο όλες τις αρετές και τις εντολές του Θεού.
- Ο Χριστιανός, που πιστεύει πραγματικά και ειλικρινά στο Θεό, δε φοβάται τη δύναμη του διαβόλου, διότι έχει τον Χριστό βοηθό.

Ο Θεός μαζί σας, παιδιά μου!